

Motion till riksdagen 2024/25:2632

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

Fortsatt stöd till Un aids

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska bidra till Un aids kärnstöd på samma nivå som tidigare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen har valt att helt bryta med tidigare regeringars strategier för biståndet på flera olika sätt. Det är troligt att de omfattande förändringarna kommer att fortsätta. På flera områden är det oklart om regeringen har fullständig överblick över konsekvenserna av besluten om den nya inriktningen för biståndet. Ett av dessa områden är sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Sverige har tidigare varit näst största givare i världen till Un aids, men under förra året aviserade regeringen att kärnstödet kraftigt skulle minska, för att sedan helt tas bort. Detta är anmärkningsvärt givet Un aids samordnande roll för att vi ska nå det globala Agenda 2030-målet om att utrota hiv och aids till 2030.

På en skriftlig fråga ställd under våren 2024 om just detta, svarade dåvarande biståndsminister Johan Forssell bland annat följande: ”Jag delar frågeställarens syn på vikten av tillgång till behandling, testning och förebyggande insatser för att främja hälsa i allmänhet och bekämpa hiv och aids i synnerhet. Denna typ av insatser förmedlas dock inte av UNAIDS. Sverige fortsätter att bidra med omfattande finansiering till behandling, testning och förebyggande insatser mot hiv och aids, inte minst genom Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria.”

Från Un aids har vi bland annat fått följande information gällande relationen mellan Un aids och Globala fonden, och de olika roller som dessa två organisationer har: Globala fonden arbetar inte praktiskt på plats i de olika berörda länderna. Fondens möjligheter till framgångsrikt arbete är beroende av Un aids uppdaterade lägesrapporter, politiskt påverkansarbete, närvaro på plats i olika länder och upparbetade förtroendefulla relationer med berörda grupper med mera. Un aids implementerar satsningar som Globala fonden har finansierat i olika länder och samarbetar med de organisationer som

fonden finansierar. Ett starkt Unaid är med andra ord en förutsättning för att Globala fondens investeringar ska fungera och nå berörda människor.

När anslaget till Unaid kapas på ett så drastiskt sätt som regeringen nu har valt att göra leder det till att stora summor saknas i den sammantagna globala finansieringen, vilket sannolikt kommer att drabba utsatta grupper som till exempel hbtqi-personer och flickor och unga kvinnor. Detta är särskilt olyckligt i en tid som denna då rättigheter för just dessa grupper hotas på nytt och de riskerar att drabbas av minskad tillgång till sjukvård – men också andra grundläggande rättigheter. Tyvärr finns det flera omständigheter just nu som kraftigt försvårar en effektiv hivprevention, som till exempel Rysslands olagliga anfallskrig i Ukraina, samt införandet av lagar som ”Anti-homosexuality Act” i Uganda. Det är alltså särskilt olyckligt att regeringen väljer att i detta läge bidra till att världens resurser för hivprevention minskar.

Det är också mycket olyckligt att genom indragen finansiering riskera ett framgångsrikt arbete och bidra till att ytterligare människor får ett potentiellt dödligt virus överfört. För de hivpreventiva insatserna har verkligen haft effekt. För två decennier sedan fick 2,5 miljoner människor hivviruset överfört varje år; 2022 var det 1,3 miljoner människor. Samtidigt hade uppskattningsvis 29,8 miljoner människor tillgång till effektiv behandling. Men: 2022 dog fortfarande en människa i minuten av aids, och cirka 4 000 flickor och unga kvinnor får hivviruset överfört varje vecka. Drygt 3 000 av dessa befinner sig i Afrika söder om Sahara.

Sverige borde vara ett land som bidrar till att målet om att eliminera hiv och aids till 2030 kan uppnås. I nuläget leder regeringens prioriteringar till att detta blir allt svårare.

Ulrika Westerlund (MP)

Märta Stenevi (MP)

Jan Riise (MP)

Mats Berghund (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)